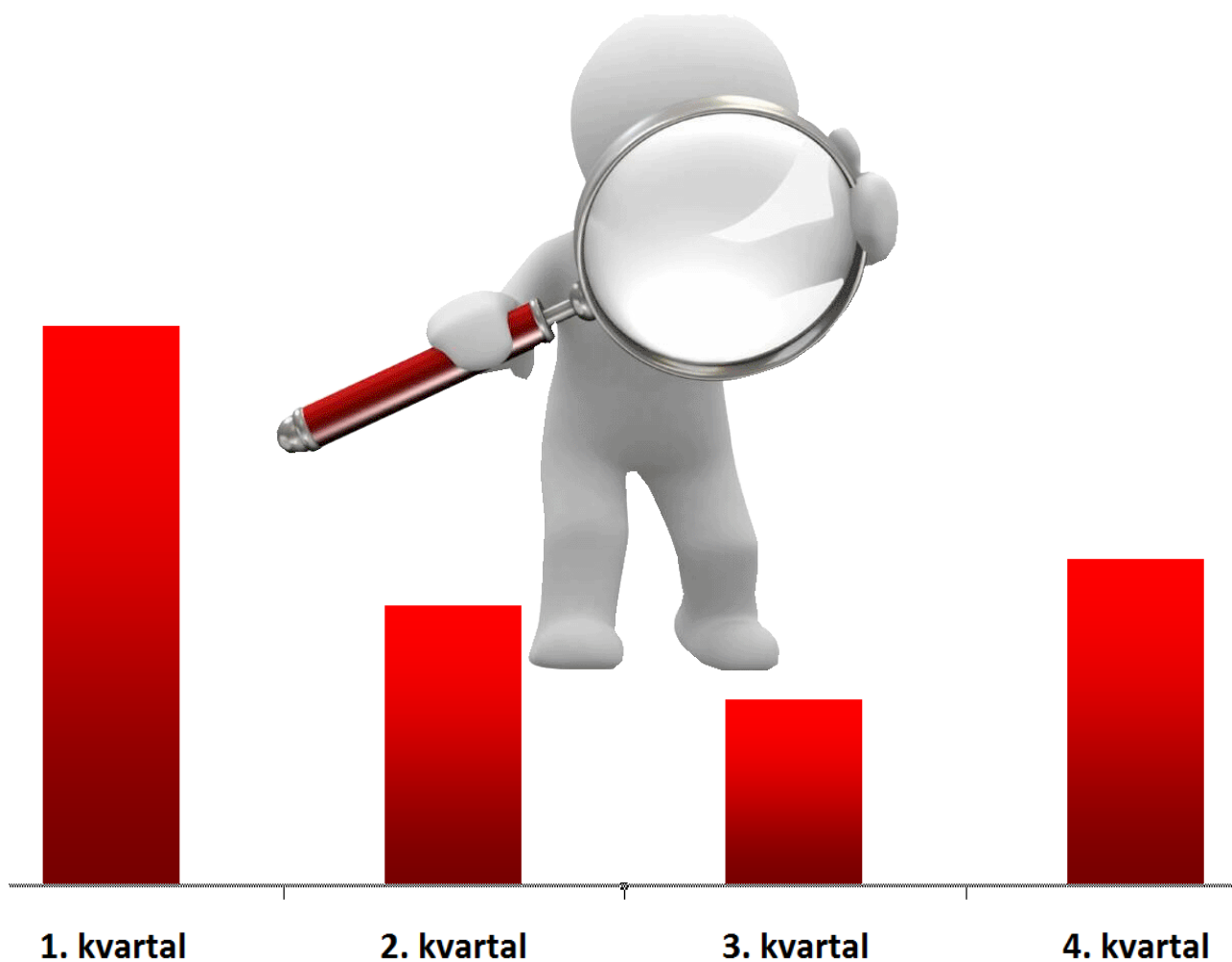

BRANCHEFORENINGEN

**DANSKE
BYGGECENTRE**

Øjebliksbillede

2. kvartal 2014

DB Øjebliksbillede for 2. kvartal 2014

Introduktion

På trods af at Regeringen har taget udgangspunkt i en relativ god vækst for deres Finanslovsforslag for 2015, er det svært for alvor at spore beviserne i de økonomiske nøgletal. Således er BNP faldet i 2. kvartal og det private forbrug er kun steget meget beskedent.

Problemet for politikerne er også at på trods af historisk lave renter, låner forbrugere og virksomheder stadig ikke penge. Dette kan formentligt tilskrives en generel utryghed hos virksomheder. Således viser tal fra Danske Bank, at danske virksomheders investeringsniveau ligger væsentligt under niveauet for nordiske virksomheder generelt.

I forhold til byggeriet ser det også svært ud. Således er beskæftigelsen faldet i 2. kvartal, hvilket et stykke ad vejen skyldes at boligbyggeriet er faldet. Det er derfor problematisk, at Boligjobordningen ikke indgår Regeringens Finanslovsforslag. Hvis det ikke lykkedes oppositionen at få ordningen med i den endelige lov, må det forventes at byggeriet kommer til at se yderligere fald i aktiviteterne, der kommer fra private projekter, og dermed også et fald i beskæftigelsen til følge.

Dansk økonomi

Som sagt er udviklingen i BNP yderst begrænset. Faktisk er den faldet med 0,3% siden 1. kvartal 2014. På trods af faldet fastholder Finansministeriet i sin økonomiske redegørelse fra august sine forventninger fra maj om en samlet stigning på 1,4% i BNP for hele 2014.

Dette drages dog i tvivl af flere økonomer. Syv ud af ti økonomer Berlingske spurgte i august¹ mener, at Regeringens skøn over BNP-væksten for 2014 er urealistisk.

Et af Regeringens problemer med at realisere forventningerne til højere vækst er fortsat, at vores største samhandelspartnere ikke aftager varer i det nødvendige omfang. Således er realvæksten i BNP for hele EU (EU28) kun på 0,2%. Det er et fald på 0,1 fra 1. kvartal. Og det ser ikke bedre ud for vores primære eksportmarkeder, Tyskland, Storbritannien og Sverige², der har realvækst i 2. kvartal på henholdsvis -0,2%, 0,8% og 0,2%. Ingen af landene har haft en realvækst på mere end én procent i 2014.

Det andet problem er, at danskerne stadig er påpasselige med at bruge penge på forbrug. Regeringen forventer således at det danske privatforbrug vokser 1,7% for 2014. Det kan dog virke meget ambitiøst eftersom det i 2. kvartal kun voksede 0,3% i forhold til 1. kvartal.

Der har været et fald på 0,9% i boligbyggeriet ift. 1. kvartal. Finansministeriets skøn er fortsat en samlet vækst på 3,3% for 2014.

Danmarks nationalregnskab										
	2013				2014		2014			
	1. kvrt.	2. kvrt.	3. kvrt.	4. kvrt.	1. kvrt.	2. kvrt.	2012	2013	2014*	2015*
	----- realvækst i forhold til kvrt. før, pct.-----									
BNP	-0,1	1,0	0,2	-0,3	0,6	-0,3	-0,4	0,4	1,4	2,0
Privat forbrug	-0,1	-0,1	-0,2	-1,2	1,5	0,3	-0,1	0,0	1,7	2,1
Offentligt forbrug	-2,5	0,9	1,1	0,7	-1,0	0,7	0,4	0,7	1,3	0,8
Faste Bruttoinvesteringer	-0,8	0,6	1,9	-2,8	3,7	-1,1				
- Boligbyggeri	-2,8	0,7	-3,8	6,0	1,8	-0,9	-8,0	-5,0	3,3	2,5
Lagerforøgelser	1,2	-0,6	-0,1	-0,3	0,3	0,2	-0,3	0,2	0,0	0,1
Import	1,5	-0,4	3,4	-3,0	5,2	0,3	0,9	1,4	4,8	5,3
Eksport	0,4	1,7	1,6	-0,1	2,1	-1,6	0,4	1,0	4,3	4,8

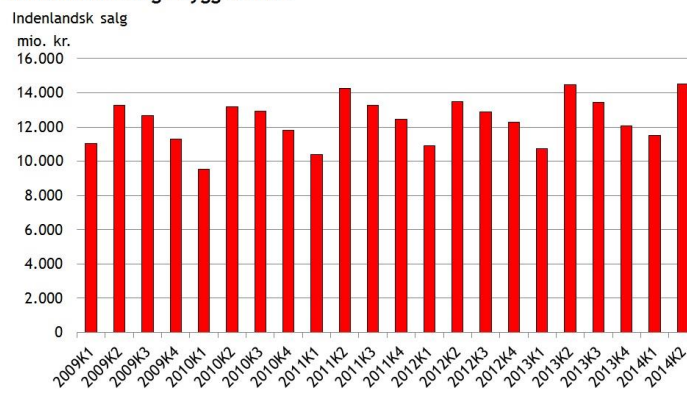
Anm.: *Forventer pba. Økonomisk redegørelse august 2014

Kilde: Danmarks Statistik og Økonomisk redegørelse august 2014

Utilfredsstillende fremgang i omsætningen i byggemarkeder og trælast

Udviklingen i omsætningen for byggemarkeder og trælast er positiv i 2. kvartal. Der er således fremgang i omsætningen i forhold til 1. kvartal. Men hvis man sammenligner med udviklingen fra 1. kvartal 2013 til 2. kvartal 2013, ser det knap så godt ud. Således var stigningen i 2. kvartal 2014 på ca. 25%. Stigningen fra 1. kvartal til 2. kvartal var til sammenligning på ca. 35%. Med andre ord bærer branchen fortsat præg af inaktivitet.

Indenlandsk salg i byggecentre

Anm.: Engrohandel med træ, trælast og byggematerialer samt Byggemarkeder og værktøjmagasiner
Kilde: Danmarks Statistik

¹ http://borsen.dk/nyheder/oekonomi/artikel/1/289974/oekonomer_tror_ikke_paa_regeringens_vaekstprognose.html

² http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/2-05092014-AP/EN/2-05092014-AP-EN.PDF

Inflation og rente

Som tidligere skrevet kniber det fortsat med at skabe vækst i Europa. Derfor er inflationen i Danmark og euro-området fortsat historisk lav. Den er henholdsvis på 0,5% og 0,4% i Danmark og euro-landene (EU17).

Renten

Både den korte og lange rente er fortsat utrolig lave. Således er den korte rente nede på 0,17%. Det er nogenlunde det samme niveau, som den har haft siden årsskiftet. Ligeledes er den lange rente historisk lav. Den er for første gang kommet under 3%. Samtidig har den Europæiske Centralbank gradvist nedsat den korte Euro-rente, så den nu er på et historisk lavt niveau. Derudover har banken nedsat sin indlånsrente, så det bliver (endnu) mindre fordelagtigt for bankerne at have penge stående.

Renteniveauet

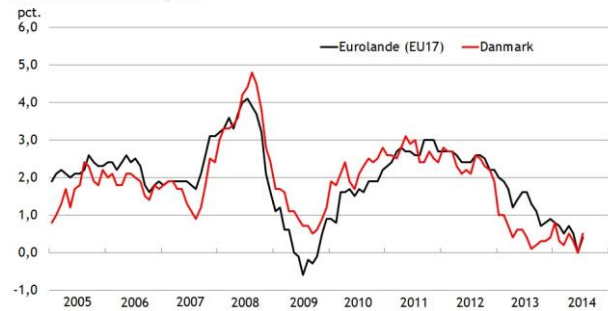
Realkreditobligationsrenter

Kilde: Realkreditrådet. Seneste observation uge 34 2014

Udviklingen i inflationen

EU-harmoniseret inflation, HICP

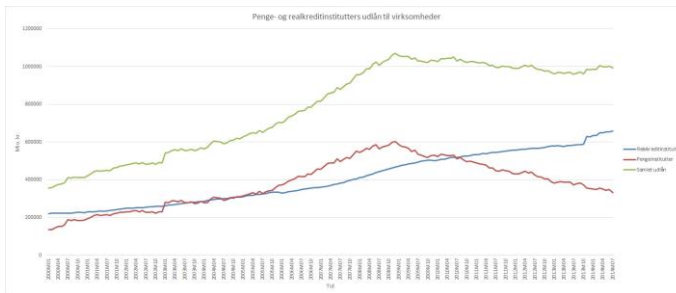

Kilde: Eurostat. Seneste observation april 2014

Virksomhederne låner ikke penge til investeringer

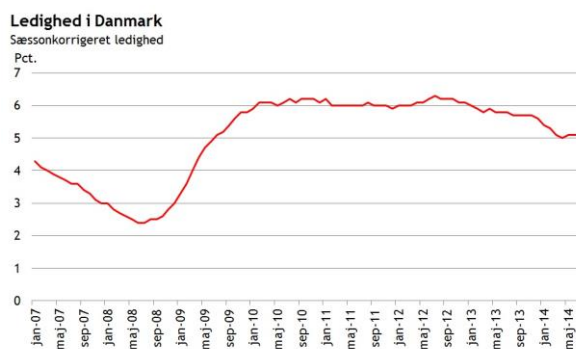
På trods af at renten er så lav, forplanter det sig ikke til øget udlån til virksomheder. Således har det samlede udlån til virksomheder mere eller mindre været stagneret siden 2010.

Samtidig viser en opgørelse over virksomhedernes investeringsniveau, at danske virksomheder i langt mindre grad end virksomhederne i Sverige og Norge er begyndt at investere. Således er de danske virksomheder stadig langt under niveauet for 2007, hvorimod virksomhederne i de øvrige lande er over niveauet for 2007.

Ledighed

Ledigheden i juni var 5,1% af arbejdsstyrken. Ledigheden er således en anelse lavere end gennemsnittet for 1. kvartal, hvor den lå på 5,3%, og næsten et procentpoint lavere end gennemsnittet for 2013. Dog skal en væsentlig del af forklaringen findes i indfasningen af kontanthjælpsreformen, som har ført til en teknisk reduktion i antallet af unge, ledige kontanthjælpsmodtagere.

Kilde: Danmarks Statistik, seneste observation august 2014

Lille fald i beskæftigelsen

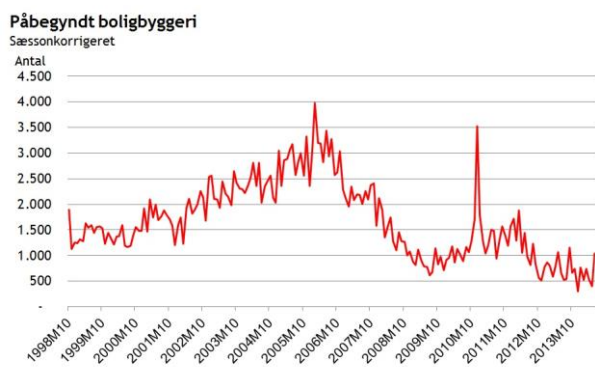
Ser vi derfor på beskæftigelsen, kan vi se, at antallet af beskæftigede er faldet med ca. 1.000 i forhold til 2. kvartal 2013.

Samme udvikling i byggebeskæftigelsen

Udviklingen er den samme i byggeriet. Her er beskæftigelsen faldet med knap 500 til 148.465 fuldtidsansatte fra 1. til 2. kvartal. Nedgangen i beskæftigelsen er tegn på, at bygge- og anlægsbranchen endnu ikke er så stabil, som man kunne håbe.

Uændret niveau for nybyggeri

Niveauet for aktiviteten i byggeriet er nogenlunde uændret fra 1. kvartal til 2. kvartal 2014 på ca. 2000 nye byggerier. Det er væsentligt mindre end 2. kvartal 2013, hvor der blev påbegyndt ca. 2500 byggerier. Det er et fald på 20%.

Kilde: Danmarks Statistik . Seneste observation juni 2014.

Kilde: Danmarks Statistik

Færre konkurser i byggeriet

Selvom aktiviteten ikke er på niveau med 2. kvartal 2013, er antallet af konkurser i byggeriet stærkt faldende. Således var der i 2. kvartal 2014 126 konkurser mod 169 i 2. kvartal 2013. Det er et markant fald, der tyder på, at de tilbageværende virksomhederne er mere solide. Dog skal det holdes in mente, at Boligjobordningens fremtid stadig er uvis. Det kan forventes at have en negativ påvirkning på især små- og mellemstore virksomheders evne til at stå imod udfordringer i 2015.

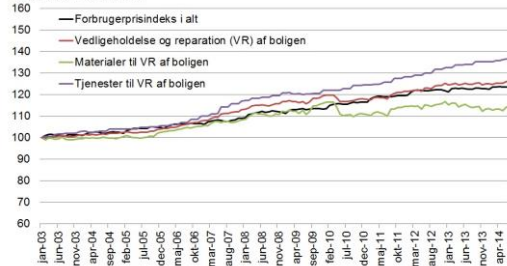
Fald i omkostningerne til materialer

De generelle forbrugerpriser havde omtrent samme niveau som i 1. kvartal. Der har været en lille stigning i indekset, på ca. 0,5. Niveauet for reparation og vedligeholdelse af boligen er i samme periode også steget. Fra indeks 145,7 til indeks 146,3.

Det samme gør sig nogenlunde gældende for bygningsomkostningsindekset. Det er samlet steget med 0,7 fra 1. kvartal til 132,9 i 2. kvartal 2014. Stigningen skyldes at prisniveauet for arbejdstimer er gået op. Det er således steget med 3,4 til indeks 142,4. Til gengæld er prisniveauet for materialer i samme periode faldet med 0,6 til 128,6. Dette fald forklarer, hvorfor det samlede indeks ikke er vokset mere, da omkostningerne til materialer udgør ca. 2/3-dele af de samlede omkostninger. Faldet i prisudviklingen for materialer viser samtidig, at der fortsat er sund konkurrence i branchen.

Forbrugerpriser til boligen

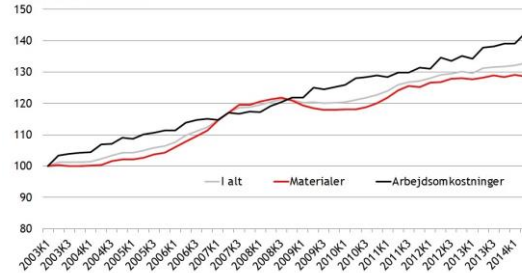
Januar 2003 = indeks 100

Kilde: Danmarks Statistik, seneste observation juli 2014, obs.

Byggeomkostninger til boliger

1. kv. 2003 = Indeks 100

Kilde: Danmarks Statistik, seneste observation 4. kvartal 2013

Byggeriet ser stadig dystert på fremtiden

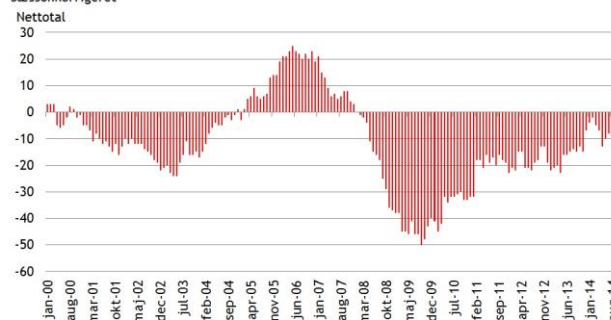
Selvom antallet af nye byggerier er stabilt - om end på et lavt niveau, er branchen stadig bekymret for fremtiden. Danmarks Statistiks sammensatte konjunkturindikator, der beskriver branchens forventning til fremtiden, er således på -9. Det betyder med andre ord, at samlet set ser en overvægt af virksomheder (målt på virksomhedernes beskæftigelse) negativt på fremtiden.

Det er primært forventningerne til den fremtidige ordrebeholdning, der trækker niveauet ned. Nettotallet for forventningerne til den fremtidige ordrebeholdning er således fra -12 i marts til -18 i august. Forventningerne til den fremtidige beskæftigelse er også faldet. Dog kun et enkelt point, fra -1 til -2.

Det må formodes, at det er den generelle stilstand i væksten samt udsigten til at Boligjobordningen der forsvinder, der driver denne udbredte pessimisme i branchen.

Byggeriets konjunkturbarometer

Sæsonkorrigeret

Kilde: Danmarks Statistik. Seneste observation maj 2014.

Politiske anbefalinger

På baggrund af ovenstående tal for udviklingen i dansk økonomi generelt og byggeriet i særdeleshed, anbefaler Danske Byggecenter, at der i de kommende finanslovsforhandlinger primært er fokus på at sikre, at der rent faktisk bliver sikret reel vækst i den danske økonomi. Og selvom det ikke kan stå alene, mener vi, at det er afgørende, at der for alvor bliver gjort noget for at stimulere den private efterspørgsel.

Boligjobordningen skal videreføres

Konkret peger vi på, at Boligjobordningen bliver videreført - og ideelt set bliver gjort permanent. Ordningen har vist sig som en kost-effektiv måde at skabe beskæftigelse på. Og det er der brug for. På trods af at Regeringen gerne vil male et billede af, at beskæftigelsen oplever stabil fremgang, kan vi se, at beskæftigelsen reelt ikke er vokset, tværtimod går det tilbage.

Samtidig har Boligjobordningen positive sideeffekter i forhold til at reducere efterspørgslen/udbuddet af sort arbejde. Desuden har den været i stand til at skabe incitament hos danskerne for at energirenovere deres private boliger.

Netop ordningens evne til at motivere danskerne til at energirenovere, kan give anledning til at diskutere, om ordningen eventuelt målrettes energirenoveringer. I så fald er det afgørende at fradraget bliver væsentligt forhøjet, så danskerne i lav- eller mellemindkomstkategorien fortsat har mulighed for at kunne gennemføre energirenoveringsprojekter med udgangspunkt i ordningen.

Mere fokus på at skabe et stabilt erhvervsklima

Som vi kan læse af tallene for bankernes udlån, er virksomhedernes investeringslyst stadig begrænset - på trods af at virksomheder praktisk talt kan låne pengene gratis. Det er i sagens natur problematisk, da det er investeringerne, der skal drive væksten. Vi forventer, at den manglende lyst kan tilskrives usikkerhed om den fremtidige omsætning og indtjening. Dette underbygges eksempelvis af den negative konjunkturindikator for byggeriet.

Derfor anbefaler Danske Byggecentre, at Folketinget i væsentligt højere grad end det er tilfældet i dag er bevidste om at indgå aftaler, der udstikker langsigtede rammer for erhvervslivet, således at virksomhederne ved, hvad de har med at gøre i fremtiden. Det er til stadighed et problem for erhvervslivet generelt og byggeriet i særdeleshed, at det offentliges vækststrategier og erhvervspolitiske initiativer ændrer sig med relativt korte intervaller, særligt i en krisetid hvor forbrugere og erhvervsliv i forvejen er disponeret for at udskyde investeringer og forbrug i videst muligt omfang.

Eksempelvis kunne vi godt tænke os mere permanente retningslinjer for skatte- og afgiftspolitik samt det offentlige niveau for nyt anlæg og byggeri.